

Rafelranden van de nieuwe OZB-wetgeving

M.A. Allers

COELO en Faculteit der Economische Wetenschappen, Rijksuniversiteit Groningen

Verschenen in Tijdschrift voor Openbare Financiën, nr. 3, 2006, blz. 128-140.

Met ingang van 2006 is het bereik van de belangrijkste gemeentelijke belastingen – de onroerendezaakbelastingen (OZB) – in aanzienlijke mate ingeperkt. De OZB voor woninggebruikers is volledig afgeschaft, de hoogte van de tarieven van de overige drie OZB'en is aan banden gelegd. Dit artikel beschrijft de eerste gevolgen van de nieuwe regelgeving, en het signaleert twee belangrijke problemen bij de aansluiting met de bestaande financiële verhouding tussen het Rijk en de gemeenten. Deze problemen, die maken dat gemeenten ongelijk worden getroffen door de zojuist ingevoerde tariefmaximering, waren te vermijden geweest. In deze bijdrage wordt aangegeven hoe de bedoelde problemen alsnog kunnen worden opgelost.

1. Inperking gemeentelijk belastinggebied

De gebruikersheffing van de onroerendezaakbelasting (OZB) op woningen is met ingang van 2006 afgeschaft. De tarieven van de drie resterende OZB'en – die voor eigenaren van woningen, en die voor eigenaren en gebruikers van niet-woningen – zijn elk aan een afzonderlijk maximum gebonden. Naast die maximumtarieven heeft de centrale overheid ook een maximum gesteld aan de stijging van de tarieven. Dit om te voorkomen dat gemeenten met tarieven onder het gedicteerde plafond ongewenst snel naar het maximum toe kunnen bewegen. Een verfijning verdient hier de aandacht. Voor elke OZB-heffing hebben de beleidsmakers in Den Haag een drempeltarief vastgesteld. Deze drempeltarieven zijn globaal gebaseerd op de gemiddeld in Nederland gehanteerde tarieven. OZB-tarieven onder het drempeltarief kunnen zonder bezwaar tot dat drempeltarief worden verhoogd, OZB-tarieven op of boven het drempeltarief mogen maximaal met een bepaald percentage stijgen. Deze maximale tariefverhoging wordt per kabinetsperiode (en niet per raadsperiode) vastgesteld en zij is gekoppeld aan de verwachte volumegroei van het bruto binnenlands product (bbp) en de geraamde inflatie. Voor 2006 bedraagt de maximale tariefstijging 2 procent. Omdat de gestelde maximumtarieven niet mogen worden overschreden, geldt voor sommige gemeenten een lagere maximumstijging. In bepaalde gevallen is zij zelfs nihil.

2. Directe effecten

De nieuwe regelgeving beoogt onder andere een rem te zetten op de opbrengststijging van de OZB. Niet iedereen was er vooraf van overtuigd dat dit doel ook zou worden bereikt. Immers, gemeenten die normaal gesproken een tariefverlaging zouden overwegen, moeten daar nu eerst even goed over nadenken. Een tariefdaling leidt onder de nieuwe wetgeving tot een lagere startwaarde, waarop het maximaal toegestane stijgingspercentage van de OZB-tarieven wordt toegepast. Dit kan de financiële armslag van de gemeente vervolgens tot in lengte van dagen beknotten. Het was ook goed mogelijk geweest dat gemeenten die met hun tarieven al boven het

drempeltarief zaten, hun tarieven massaal met de toegestane maximale stijging van 2 procent hadden verhoogd. In latere jaren kan de door een terughoudende opstelling opgelopen achterstand immers niet meer worden ingehaald. Deze gedragsreactie is voor dit jaar (2006) echter achterwege gebleven. Slechts ongeveer de helft van de gemeenten die bij woningen al boven het drempeltarief zaten, hebben hun tarief maximaal verhoogd. Er zijn zelfs gemeenten die hun OZB-tarieven dit jaar verlagen. Overigens kan dit – zo vlak voor de verkiezingen van een nieuwe gemeenteraad op 7 maart 2006 – natuurlijk ook een mooie manier zijn om over het graf heen te regeren en de budgettaire opties voor een opvolgend college in te snoeren. Andersom kan dit niet. De nieuwe wet bevat op dit punt een opmerkelijke asymmetrie.

Vanaf het begin was minister van Financiën Zalm er niet van overtuigd dat de OZB-tariefstijging door de nieuwe wetgeving beperkt zou blijven. Aan de vooravond van de raadsverkiezingen beschuldigde hij er tijdens een uitzending van het tv-programma *Buitenhof* 74 gemeenten van te hoge tarieven te hebben vastgesteld. Op de website van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) verscheen een lijst met 62 gemeenten die zich (mogelijk) niet aan de maximering zouden houden. Al snel bleek dat hier sprake was van een ambtelijke blunder. Nadat de stofwolken waren opgetrokken bleek dat slechts één gemeente iets te verwijten viel. Deze gemeente heeft inmiddels haar tarieven tot onder de norm verlaagd.

Hoe valt deze blunder te verklaren? In sommige gevallen is de miskleun van BZK onbegrijpelijk. In veel andere gemeenten bleek het echter te gaan om een interpretatieverschil bij de afronding. Een OZB-tarief op of boven het drempeltarief mag hooguit 2 procent omhoog. Maar het tarief (per 2.500 euro waarde van de onroerende zaak) moet wel op hele centen uitkomen. Een gemeente die in 2005 een tarief had van 2,43 euro (het nieuwe drempeltarief) mag dit in theorie met 2 procent verhogen. Dit levert een verhoging op met 4,9 cent. Naar beneden afgerond op een tariefstijging van 4 cent levert dit een tariefverhoging op van 1,6 procent. De twee procent wordt zo niet gehaald. Naar boven afronden van de tariefstijging op 5 cent lijkt niet onredelijk. Dan stijgt het tarief echter met een minieme fractie méér dan 2 procent. Het interpretatieprobleem rond deze afrondingskwestie was overigens al lang en breed bekend op het moment dat minister Zalm zijn beschuldiging uitte.¹

In het eerste jaar waarin de OZB is gemaximeerd stegen de tarieven aanzienlijk minder dan in de voorafgaande jaren. Het gemiddelde OZB-tarief steeg met 1,6 procent voor (eigenaren van) woningen en met 1,0 procent voor niet-woningen. Sceptici vreesden dat gemeenten nu andere belastingen zouden gaan verhogen. Dat blijkt niet het geval te zijn geweest. Het gemiddelde rioolrecht ging flink omhoog, maar dat was te verwachten. Gemeenten hebben de graad van kostendekking verhoogd, omdat het moeilijker is geworden de kosten van de riolering ten laste van de OZB te financieren. Verder stijgen de kosten van de riolering al jaren als gevolg van hogere milieu-eisen, die door de rijksoverheid zijn gedecreet. Ook van de reinigingsheffing steeg de kostendekkingsgraad. Toch steeg het gemiddelde tarief slechts van de heffingen voor het ophalen en verwerken van huishoudelijk afval met niet meer dan 1,6 procent. Dat is ongeveer gelijk aan het inflatieniveau. Sommige gemeenten voerden een toeristenbelasting of hondenbelasting in, maar andere gemeenten schaften die belastingen juist af. Per saldo steeg het gemiddelde tarief van deze heffingen niet; dat van de toeristenbelasting daalde juist.

---

¹ M.A. Allers, C. Hoeben, J.T. van der Veer en E. Gerritsen, *Atlas van de lokale lasten 2006*, COELO, Groningen, 2006, blz. 23.

De inperking van de OZB heeft dus niet geleid tot hogere tarieven van andere heffingen. Wel is binnen de OZB een verschuiving te zien van woningen naar niet-woningen. Droegen woningen vorig jaar nog bijna twee derde van de OZB-lasten, dit jaar is dat 52 procent. Deze uitkomst verbaast echter niet: de OZB voor woninggebruikers is immers afgeschaft.

3. Impact op lokale keuzevrijheid

Op de nieuwe OZB-wetgeving is veel kritiek mogelijk. Kernpunt van kritiek is natuurlijk dat de lokale keuzevrijheid wordt verminderd. Voor de meeste gemeenten wordt (de groei van) het uitgavenniveau nu in feite door het Rijk vastgesteld. Door de OZB maximaal te verhogen kunnen gemeenten hun uitgaven gemiddeld slechts met 0,6 procent verhogen.² Dat stelt weinig meer voor. De vrijheid om extra voorzieningen af te wegen tegen voor de bekostiging daarvan noodzakelijke extra belastingoffers is sterk beperkt.

4. Eigen-inkomstenmaatstaf gemeentefonds

Naast dit principiële kritiekpunt rijzen vragen over de manier waarop de tariefmaximering vorm heeft gekregen. Met name de relatie tussen de ingevoerde tariefmaximering en de verdeelsystematiek van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is niet goed doordacht. Hierdoor pakt de maximering voor de ene gemeente heel anders uit dan voor de andere. Bij de verdeling van de algemene uitkering wordt rekening gehouden met de mate waarin gemeenten zelf belasting kunnen heffen. Daartoe bevat het verdeelstelsel een zogeheten eigen-inkomstenmaatstaf, die gekoppeld is aan de waarde van de in de desbetreffende gemeenten gelegen onroerende zaken.³ Hoe hoger deze waarde is, hoe meer een gemeente wordt geacht zelf in zijn inkomstenbehoefte te (kunnen) voorzien, en hoe lager derhalve de algemene uitkering is. Bij gesleutel aan de OZB moet ook iets aan deze verevening via de eigen-inkomstenmaatstaf worden gedaan. Anders zakt het bouwwerk scheef. Ondanks tijdige waarschuwingen heeft de wetgever dit niet willen inzien.⁴ Wat is hiervan nu het gevolg?

Gemeenten die bij een herwaardering van onroerende zaken een bovengemiddelde waardegroei laten zien, ontvangen daarna minder geld uit het gemeentefonds, omdat zij geacht worden zelf meer te kunnen heffen. Door de maximering van de tariefstijging zal dit laatste echter lang niet altijd meer het geval zijn. Het kabinet lijkt dit niet te beseffen. De maximale jaarlijkse tariefstijging wordt namelijk per gemeente aangepast aan de waardeontwikkeling van de inliggende onroerende zaken. Aan de memorie van toelichting ontleen ik het volgende citaat (II, onderdeel D): ‘Aldus wordt gewaarborgd dat, behoudens toegestane tariefstijgingen de opbrengsten in het oude en nieuwe tijdvak gelijk blijven.’ Nog een citaat: ‘Uitgangspunt hierbij is dat de opbrengsten die

---

² M.A. Allers, C. Hoeben, J.T. van der Veer en E. Gerritsen, *Atlas van de lokale lasten 2006*, COELO, Groningen, 2006, blz. 37.

³ De eigeninkomstenmaatstaf bestaat naast een deel dat is gekoppeld aan de WOZ-waarde nog uit een bedrag per woonruimte. Destijds is besloten niet de gehele WOZ-waarde maar slechts 80 procent van de waarde van woningen en 70 procent van de waarde van niet-woningen in deze maatstaf te betrekken om gemeenten een belang te geven bij een groei van de waarde van onroerende zaken.

⁴ M.A. Allers, *Belastingoverzicht grote gemeenten 2005*, COELO, Groningen, 2005; Rfv, *Effect wet WOZ op de algemene middelen gemeenten*, 23 september 2005.

gegenereerd kunnen worden gelijk blijven ondanks de waardeontwikkeling'. Als die opbrengsten gelijk blijven is het toch onlogisch om de uitkering uit het gemeentefonds wél te veranderen? Gemeenten met een bovengemiddelde waardeontwikkeling kunnen de daling van hun uitkering uit het gemeentefonds in veel gevallen niet compenseren.

5. Gelijke maxima leiden tot ongelijke opbrengsten

Maar dit is nog niet alles. Een andere weeffout is het gevolg van het feit dat de gemeentelijke belastingcapaciteit via de verdeling van het gemeentefonds slechts gedeeltelijk wordt verevend. Immers, de eigen-inkomstenmaatstaf wordt berekend op basis van 70 procent van de waarde van niet-woningen en 80 procent van de waarde van woningen. Dat betekent dat gemeenten met bovengemiddelde waarden van onroerende zaken bij een bepaald OZB-tarief over meer algemene middelen beschikken dan gemeenten waar onroerende zaken minder waard zijn. De maximeringssystematiek is gebaseerd op de vooronderstelling dat twee gemeenten een gelijke opbrengst hebben – in relatie tot hun omvang - als zij allebei het drempeltarief hanteren. Dit zou zo zijn als verschillen in belastingcapaciteit volledig zouden worden verevend via het verdeelsysteem van het gemeentefonds. Maar dat gebeurt dus niet. Het gevolg is dat gemeenten met een relatief geringe belastingcapaciteit door de maximeringsregels worden benadeeld. De gehanteerde maxima en de drempeltarieven zijn immers voor alle gemeenten gelijk. Gemeenten met lage waarden van onroerende zaken – met name in de periferie gelegen – krijgen hierdoor minder financiële armslag. Gemeenten met dure huizen, veel recreatiewoningen of grote industrieën hebben meer te besteden.⁵ Het gaat hierbij bepaald niet om verwaarloosbare bedragen. Neem bijvoorbeeld het geval van Urk en Delfzijl, de gemeenten met de laagste woningwaarde per inwoner (49.000 euro).⁶ Gemiddeld, voor alle gemeenten samen, bedraagt deze waarde 85.000 euro per inwoner. Uitgangspunt van de wetgever is dat de eigen-inkomstenmaatstaf voor een gemeente met een gemiddelde belastingcapaciteit per saldo geen effect heeft: het in aanmerking te nemen bedrag is gelijk aan het bedrag dat via de algemene uitkering weer terugkomt. Urk en Delfzijl ontvangen als gevolg van de eigen-inkomstenmaatstaf een algemene uitkering die per inwoner 28 euro hoger ligt dan die voor een gemeente met een gemiddelde belastingcapaciteit.⁷ Bij een verevening van honderd procent zouden Urk en Delfzijl niet 28 euro maar 35 euro per inwoner extra aan algemene uitkering ontvangen.⁸ Door de onvolledige verevening komen zij dus 7 euro per inwoner tekort. Om per saldo evenveel te besteden te hebben als een gemeente met de gemiddelde woningwaarde per inwoner moeten Urk en Delfzijl een OZB-tarief hanteren dat 36 cent hoger ligt.⁹ Het drempeltarief zou voor deze gemeenten dus 15% hoger moeten liggen dan voor de gemiddelde gemeente om tot een zelfde financiële

---

⁵ Zie ook M.A. Allers, Maximering OZB-tarieven benadeelt gemeenten met lage belastingcapaciteit, *B&G*, december 2005, 5-8.

⁶ Berekend op basis van gegevens afkomstig van de website van het CBS (maart 2006).

⁷ Dit is berekend als 80 procent van het verschil tussen de landelijke per capita waarde van woningen en die waarde in Delfzijl of Urk, gedeeld door 2.500 en vermenigvuldigd met het rektarief voor eigenaren van woningen (2,43 euro in 2006).

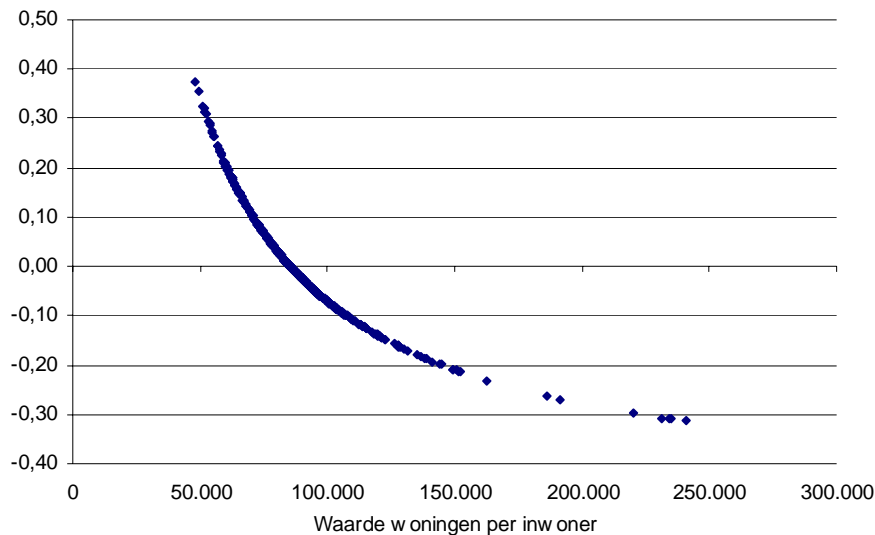
⁸ Dit blijkt als bij de bovenstaande berekening geen 80 procent maar honderd procent van de woningwaarde wordt genomen.

⁹ Te berekenen als $(7/(49.000/2.500))$.

armslag te komen. Voor gemeenten met hoge WOZ-waarden zou het juist lager moeten liggen.¹⁰

Figuur 1 laat dit zien voor alle gemeenten. De tabel in de bijlage geeft de cijfers voor alle gemeenten. De punten linksboven in figuur 1 zijn Urk en Delfzijl. Rechts onder liggen gemeenten als Wassenaar, Bloemendaal en Schiermonnikoog. Doordat woningen er duur zijn, of door de aanwezigheid van veel recreatiewoningen, levert een bescheiden OZB-tarief in deze gemeenten nog een aanzienlijke opbrengst op, ook als rekening wordt gehouden met de verevening via de algemene uitkering. Bij een tarief dat 31 cent lager ligt hebben zij evenveel te besteden als een gemeente met een gemiddelde woningwaarde per inwoner. Vergeleken met Delfzijl kunnen zij zelfs een tarief hanteren dat 67 cent lager ligt, en evenveel te besteden hebben. Dat is heel andere koek dan die fracties van centen waar minister Zalm over viel. Ter oriëntatie: het gemiddelde OZB-tarief voor woningen bedraagt 2,56 euro.¹¹

Figuur 1 Kop op OZB-tarief woningen, nodig om dezelfde financiële armslag te krijgen als een gemeente met gemiddelde woningwaarde (euro)

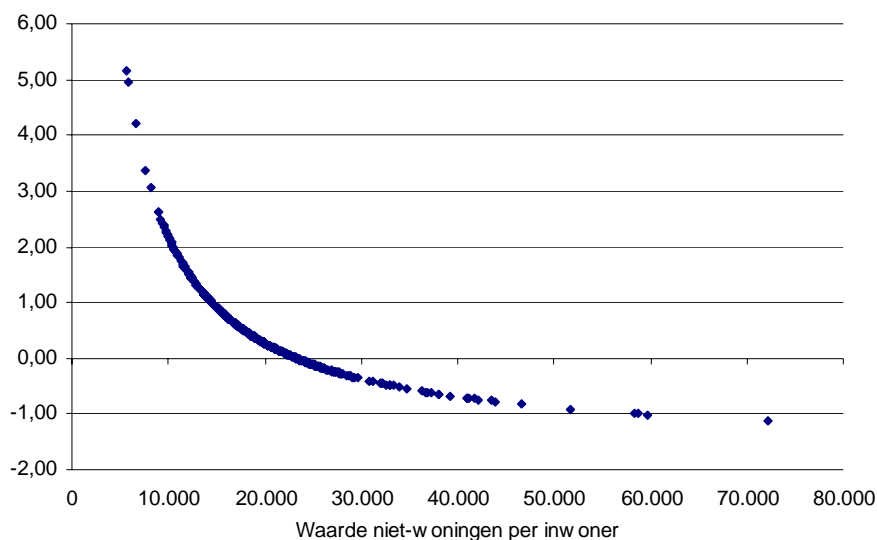

Figuur 2 laat hetzelfde zien voor niet-woningen. Hier zijn de verschillen nog aanzienlijk groter dan bij woningen. Dat komt doordat verschillen in belastingcapaciteit slechts voor 70 procent worden verevend (woningen 80 procent), maar ook doordat de waarde van niet-woningen per inwoner zeer sterk verschilt tussen gemeenten. Links bovenin staan gemeenten als Westervoort, Rozenburg en Onderbanken, met per inwoner een lage belastbare waarde van onroerende zaken. Rechts onder bevinden zich gemeenten als Moerdijk en Eemmond, met veel bedrijvigheid per inwoner. Zij kunnen zich lage tarieven permitteren en toch voldoende opbrengst behalen.

Figuur 2 Kop op OZB-tarief niet-woningen, nodig om dezelfde financiële armslag te krijgen als een gemeente met gemiddelde waarden (euro)

¹⁰ WOZ = Wet waardering onroerende zaken.

¹¹ M.A. Allers, C. Hoeben, J.T. van der Veer en E. Gerritsen, *Atlas van de lokale lasten 2006*, COELO, Groningen, 2006, blz. 22.

6. Alternatieven

Wat betreft de aansluiting van de OZB-maximering bij het verdeelsysteem van de algemene uitkering uit het gemeentefonds bestaan dus twee problemen. Ten eerste krijgen gemeenten waar de WOZ-waarden bovengemiddeld stijgen een lagere uitkering uit het gemeentefonds, terwijl zij die in veel gevallen niet langer kunnen compenseren door een hogere OZB-opbrengst. De drempeltarieven en de maxima worden per gemeente immers zo aangepast dat de maximale OZB-opbrengst voor en na hertaxatie gelijk is. Laten we dit het *hertaxatieprobleem* noemen.

Ten tweede is de tariefmaximering gebaseerd op de fictie dat verschillen in de belastingcapaciteit van gemeenten volledig worden verevend, waardoor de ene gemeente bij het drempeltarief (of het maximumtarief) meer financiële armslag heeft dan de andere gemeente die het drempeltarief (of het maximumtarief) hanteert. Dit noemen we het *probleem van de ongelijke financiële armslag*.

De meest eenvoudige oplossing is natuurlijk het beëindigen van de tariefmaximering. Hiermee worden beide problemen in één klap opgelost. Dit zou ook om diverse andere redenen een heel goed idee zijn.¹² Het valt echter niet te verwachten dat de verantwoordelijke politici dit zullen inzien.

Er zijn twee andere mogelijkheden, maar die zijn ingewikkelder (zie de tabel). Dat komt doordat de twee problemen onderling samenhangen. Ze moeten ze dus ook in samenhang worden opgelost. Het hertaxatieprobleem bestaat bij de gratie van de verevening van belastingcapaciteit, terwijl het probleem van de ongelijke financiële armslag juist ontstaat, doordat niet volledig wordt verevend. We kunnen het eerstgenoemde probleem oplossen door te stoppen met verevenen, en het laatstgenoemde probleem door juist volledig te gaan verevenen. Hoe zijn deze uitersten nu te verzoenen?

Om te beginnen valt het hertaxatieprobleem op te lossen door te stoppen met het verevenen van belastingcapaciteit. Door tegelijkertijd af te stappen van uniforme drempel- en rekestarieven, door hierbij wel rekening te houden met verschillen in belastingcapaciteit, valt tevens het probleem van de ongelijke financiële armslag op te

¹² Rvf, *Advies wetsvoorstel afschaffing gebruikersdeel OZB op woningen (maximering overige OZB-tarieven)*, 3 juni 2005.

lossen. We krijgen dan per gemeente drempeltarieven en maximumtarieven. De prijs die voor deze oplossing wordt betaald is het afschaffen van de eigen-inkomstenmaatstaf bij de verdeling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. De eigen-inkomstenmaatstaf kan wellicht wel worden gemist, nu de opbrengst van de OZB sinds de afschaffing van het gebruikersdeel voor woningen flink in betekenis is verminderd.

De tweede mogelijkheid is het juist volledig gaan verevenen van belastingcapaciteit, waarmee het probleem van de ongelijke armslag wordt opgelost. Dit combineren we met het structureel aanpassen, op gemeenteniveau, van reken- en maximumtarieven aan waardemutaties, zodat de netto OZB-opbrengst (OZB-opbrengst gecorrigeerd voor de eigen-inkomstenmaatstaf) in het oude en het nieuwe tijdvak gelijk kan blijven. Daarmee is dan ook het hertaxatieprobleem opgelost. Het vaak genoemde nadeel van volledige verevening – gemeenten hebben dan geen direct financieel belang meer bij vergroting van hun belastingcapaciteit – lijkt beperkt, zo niet illusoir. Gemeenten hebben immers voldoende andere redenen – meer prestige, grotere koopkrachtige vraag en groei van de werkgelegenheid - om meer bedrijven en (dure) woningen binnen hun grenzen te willen halen.

Beide benaderingen kennen op het eerste gezicht het bezwaar dat jaarlijks per gemeente drempeltarieven en maximumtarieven moeten worden vastgesteld. Dat moet in de bestaande opzet evenwel ook, omdat de drempels en de maxima aan de waardeontwikkeling van onroerende zaken moeten worden aangepast. Vanaf 2007 wordt de waarde van onroerende zaken namelijk elk jaar opnieuw vastgesteld.

Oplossingsmogelijkheden voor aansluitprobleem OZB-maximering en verdeelsysteem gemeentefonds

	Problemen	
Oplossingen	OZB-opbrengst moet na bovengemiddelde waardeinstijging omhoog doordat AU daalt, maar dit wordt gefrustreerd door maximering	Financiële armslag gemeenten verschilt, doordat twee gemeenten met OZB-tarieven ter hoogte van de drempeltarieven of de maxima een verschillende netto OZB-opbrengst hebben.
<i>Maximering</i> : afschaffen <i>Verevening</i> : maakt niet uit	Probleem opgelost. OZB-opbrengst kan worden verhoogd.	Probleem opgelost. Drempeltarieven en maxima bestaan niet meer.
<i>Verevening</i> : geen <i>Maximering</i> : drempeltarieven en maxima per gemeente vaststellen rekening houdend met verschillen in belastingcapaciteit	Probleem opgelost. Door einde aan verevening wordt de algemene uitkering onafhankelijk van woz-waarde, dus OZB-opbrengst hoeft na sterke waardeinstijging niet meer omhoog.	Probleem opgelost. Elke gemeente heeft met haar drempeltarieven of met haar maximumtarieven evenveel te besteden als andere gemeenten die hun drempel- respectievelijk hun maximumtarief hanteren.
<i>Verevening</i> : volledig. <i>Maximering</i> : drempel- en maximumtarieven van elke gemeente afzonderlijk aanpassen zodat netto OZB-opbrengst (dus na verrekening eigeninkomstenmaatstaf) in oude en nieuwe tijdvak gelijk is.	Probleem opgelost Na hertaxatie kan de OZB-opbrengst zodanig worden aangepast dat de som van OZB en algemene uitkering niet verandert door de hertaxatie.	Probleem opgelost. Bij volledige verevening heeft elke gemeente bij hetzelfde belastingtarief hetzelfde te besteden (ceteris paribus)

7. Conclusie

De nieuwe OZB-wetgeving voldoet aan de wensen van het kabinet. De OZB-opbrengst als geheel is gedaald door de afschaffing van de gebruikersheffing op woningen. De resterende tarieven zijn zeer beperkt gestegen. Afgezien van het meer kostendekkend maken van rioolrecht en reinigingsheffing hebben gemeenten het tarief van hun overige belastingen per 1 januari 2006 niet bovenmatig sterk verhoogd. Ook gingen per saldo niet meer gemeenten honden- of toeristenbelasting heffen. De prijs die hiervoor is betaald is het grotendeels verdwijnen van de keuzevrijheid van lokale beleidsmakers om – met democratische legitimering van de eigen inwoners – de hoogte van het plaatselijke voorzieningenniveau te bepalen. Maar ook dat was een kabinetsdoelstelling.

De nieuwe OZB-wetgeving is ingevoerd zonder rekening te houden met de gevolgen voor de hiermee sterk verwante eigen-inkomstenmaatstaf van de algemene uitkering. Een gevolg hiervan is dat gemeenten waar de waarde van onroerende zaken bovengemiddeld stijgt in de toekomst minder te besteden zullen hebben. Een tweede gevolg is dat gemeenten met gemiddeld relatief lage WOZ-waarden thans aanzienlijk minder te besteden hebben dan andere gemeenten. Het lijkt niet waarschijnlijk dat deze effecten zijn beoogd. In dit artikel zijn drie mogelijke oplossingen beschreven. Er is dus geen excuus om de onbedoelde en ongewenste bijverschijnselen van de nieuwe OZB-wetgeving te laten voortbestaan.

Wel zullen twee van de drie beschreven oplossingen de financiële verhouding tussen het Rijk en de gemeenten administratief verder belasten. Ook zou de regelgeving (nog) minder transparant worden, waardoor onder meer de kans op nieuwe OZB-rekenfouten toeneemt. Het zijn stuk voor stuk argumenten om de OZB als eigen belasting van autonome gemeenten in oude glorie te herstellen. Landelijke politici lijken echter (nog?) niet genegen de koers inzake de gemeentebelastingen als gevolg van voortschrijdend inzicht te verleggen.

Maarten Allers

Bijlage

Kop op OZB-tarief, nodig om dezelfde financiële armslag te krijgen als een gemeente met gemiddelde woz-waarde per inwoner (euro)

Leesvoorbeeld: Doordat Aa en Hunze een relatief lage waarde van niet-woningen per inwoner heeft, moet het OZB-tarief voor niet-woningen in die gemeente 1,25 euro hoger liggen dan in een gemiddelde gemeente om toch evenveel te besteden te hebben.

	Woningen	Niet-woningen
Aa en Hunze	0,00	1,25
Aalburg	0,00	0,74
Aalsmeer	-0,11	-0,74
Aalten	0,05	0,57
Abcoude	-0,20	1,21
Achtkarspelen	0,21	1,03
Alblasserdam	0,07	0,38
Albrandswaard	-0,06	0,20
Alkemade	-0,07	0,17
Alkmaar	0,03	-0,36
Almelo	0,18	0,19
Almere	0,10	1,01
Alphen a/d Rijn	0,01	0,07
Alphen-Chaam	-0,12	-0,49
Ambt Montfort	0,03	1,44
Ameland	-0,23	-0,92
Amersfoort	-0,02	-0,02
Amstelveen	-0,14	-0,21
Amsterdam	-0,09	-0,64
Andijk	0,01	-0,13
Anna Paulowna	0,07	1,22
Apeldoorn	-0,04	-0,20
Appingedam	0,31	1,13
Arcen en Velden	-0,01	0,48
Arnhem	0,05	0,00
Assen	0,17	0,22
Asten	-0,05	0,08
Baarle-Nassau	-0,08	-0,72
Baarn	-0,14	0,26
Barendrecht	-0,02	0,30
Barneveld	-0,03	-0,44
Bedum	0,19	2,24
Beek	0,02	-0,03
Beemster	-0,10	0,26
Beesel	0,07	1,31
Bellingwedde	0,17	1,49
Bennebroek	-0,21	0,93
Bergambacht	-0,08	-0,04
Bergeijk	-0,11	-0,15
Bergen L	0,03	1,31
Bergen NH	-0,21	1,09
Bergen op Zoom	0,07	-0,20
Bergschenhoek	-0,07	1,11
Berkel en Rodenrijs	0,00	0,34

Berkelland	0,03	0,34
Bernheze	-0,06	0,31
Bernisse	0,01	1,02
Best	-0,08	0,01
Beuningen	-0,02	0,54
Beverwijk	0,01	-0,36
Binnenmaas	-0,05	0,51
Bladel	-0,08	-0,34
Blaricum	-0,31	0,86
Bleiswijk	-0,05	-0,60
Bloemendaal	-0,31	0,53
Boarnsterhim	0,07	0,69
Bodegraven	-0,02	0,23
Boekel	-0,02	-0,25
Bolsward	0,18	0,47
Borger-Odoorn	0,07	1,10
Borne	0,02	1,01
Borsele	0,08	-0,61
Boskoop	-0,02	2,08
Boxmeer	-0,02	0,19
Boxtel	-0,05	0,44
Breda	-0,04	-0,15
Breukelen	-0,11	0,09
Brielle	-0,03	0,39
Bronckhorst	-0,05	0,29
Brummen	-0,05	0,61
Brunssum	0,14	2,36
Bunnik	-0,09	0,00
Bunschoten	0,00	0,37
Buren	-0,07	0,93
Bussum	-0,21	0,54
Capelle aan den IJssel	0,03	0,28
Castricum	-0,11	1,62
Coevorden	0,08	0,15
Cranendonck	-0,07	0,13
Cromstrijen	-0,02	0,40
Cuijk	0,02	0,13
Culemborg	0,03	0,52
Dalfsen	-0,02	0,51
Dantumadeel	0,20	2,00
De Bilt	-0,20	0,53
De Marne	0,26	0,34
De Ronde Venen	-0,12	0,27
De Wolden	-0,02	0,84
Delft	0,04	0,01
Delfzijl	0,36	-0,13
Den Helder	0,12	0,40
Deurne	-0,03	0,14
Deventer	0,05	0,30
Diemen	-0,06	-0,72
Dinkelland	0,00	0,01
Dirksland	0,08	0,88
Doesburg	0,04	1,57
Doetinchem	0,02	0,28

Dongen	0,01	0,41
Dongeradeel	0,28	0,63
Dordrecht	0,13	0,25
Drechterland	-0,02	1,72
Drimmelen	-0,03	0,39
Dronten	0,10	0,05
Druten	0,02	0,60
Duiven	0,01	-0,13
Echt-Susteren	0,03	0,69
Edam-Volendam	-0,02	0,62
Ede	-0,02	-0,05
Eemnes	-0,12	0,28
Eemsmond	0,31	-1,00
Eersel	-0,09	0,04
Eijsden	-0,02	0,99
Eindhoven	-0,02	-0,62
Elburg	0,01	0,34
Emmen	0,17	0,76
Enkhuizen	0,07	0,02
Enschede	0,16	0,40
Epe	-0,12	0,57
Ermelo	-0,06	0,32
Etten-Leur	0,01	-0,29
Ferwerderadiel	0,28	1,24
Franekeradeel	0,24	0,78
Gaasterlân-Sleat	0,02	1,09
Geertruidenberg	0,02	-0,50
Geldermalsen	-0,08	0,01
Geldrop-Mierlo	-0,04	1,00
Gemert	0,02	0,24
Gennep	0,01	-0,09
Giessenlanden	-0,06	0,63
Gilze en Rijen	0,02	0,17
Goedereede	-0,16	0,26
Goes	0,03	-0,09
Goirle	-0,06	0,81
Gorinchem	0,06	0,18
Gouda	0,05	0,13
Graafstroom	-0,01	0,28
Graft-De Rijk	-0,05	1,21
Grave	0,01	1,21
Groenlo	0,07	0,20
Groesbeek	-0,07	0,98
Groningen	0,19	-0,23
Grootegast	0,17	1,61
Gulpen-Wittem	0,00	0,77
Haaksbergen	0,02	0,46
Haaren	-0,11	0,55
Haarlem	-0,05	0,12
Haarlemmerliede c.a.	-0,08	0,01
Haarlemmermeer	-0,06	-0,99
Haelen	0,03	0,36
Halderberge	-0,01	0,65
Hardenberg	0,10	0,70

Harderwijk	-0,02	0,42
Hardinxveld-Giessendam	0,05	0,22
Haren	-0,09	0,86
Harenkarspel	-0,02	0,81
Harlingen	0,19	-0,29
Hatter	-0,09	1,47
Heel	-0,01	-0,15
Heemskerk	-0,02	1,84
Heemstede	-0,21	0,71
Heerde	-0,11	0,81
Heerenveen	0,05	0,18
Heerhugowaard	0,16	1,61
Heerlen	0,14	0,10
Heeze-Leende	-0,14	-0,11
Heiloo	-0,14	1,99
Helden	0,02	-0,24
Hellendoorn	0,01	1,11
Hellevoetsluis	0,07	1,82
Helmond	0,02	0,36
Hendrik-Ido-Ambacht	0,03	1,54
Hengelo O	0,09	0,10
het Bildt	0,27	1,67
Heumen	-0,10	0,97
Heusden	-0,05	0,79
Heythuysen	0,04	0,38
Hillegom	-0,08	0,52
Hilvarenbeek	-0,09	-0,18
Hilversum	-0,12	-0,48
Hof van Twente	0,01	0,28
Hoogeveen	0,13	0,39
Hoogezand-Sappemeer	0,29	1,49
Hoorn	0,05	0,31
Horst aan de Maas	0,02	0,00
Houten	-0,03	0,64
Huizen	-0,12	1,49
Hulst	0,12	0,93
Hunsel	0,06	-0,23
IJsselstein	-0,01	1,03
Jacobswoude	-0,10	1,24
Kampen	0,03	0,40
Kapelle	0,08	0,74
Katwijk	-0,03	0,39
Kerkrade	0,18	0,99
Kessel	0,02	0,49
Kollumerland c.a.	0,23	1,14
Korendijk	0,02	1,61
Krimpen aan den IJssel	0,01	1,30
Laarbeek	-0,04	0,56
Landerd	-0,06	0,30
Landgraaf	0,11	1,83
Landsmeer	-0,13	1,27
Langedijk	-0,06	1,58
Laren	-0,31	-0,24
Leek	0,13	0,40

Leerdam	0,04	0,94
Leeuwarden	0,26	-0,03
Leeuwarderadeel	0,19	2,25
Leiden	-0,01	-0,01
Leiderdorp	-0,07	0,84
Leidschendam-Voorburg	-0,10	0,66
Lelystad	0,13	-0,02
Lemsterland	0,05	0,48
Leusden	-0,07	0,34
Liemeer	-0,02	0,32
Liesveld	0,00	0,52
Lingewaal	-0,03	0,24
Lingewaard	-0,02	1,85
Lisse	-0,05	-0,15
Lith	-0,07	0,64
Littenseradiel	0,18	0,88
Lochem	-0,11	0,36
Loenen	-0,18	0,53
Loon op Zand	-0,04	0,59
Lopik	-0,03	0,68
Loppersum	0,29	1,07
Losser	0,02	0,88
Maarssen	-0,03	1,11
Maasbracht	0,03	0,68
Maasbree	0,06	0,43
Maasdonk	-0,06	0,62
Maasdriel	-0,07	0,19
Maassluis	0,06	1,63
Maastricht	0,01	-0,22
Margraten	-0,06	1,28
Marum	0,07	1,14
Medemblik	0,03	0,80
Meerlo-Wanssum	0,03	0,07
Meerssen	-0,03	1,90
Meijel	0,00	0,51
Menaldumadeel	0,18	2,37
Menterwolde	0,18	0,95
Meppel	0,07	1,38
Middelburg	0,13	0,40
Middelharnis	0,09	0,47
Midden-Delfland	-0,08	0,77
Midden-Drenthe	0,08	0,07
Mill en Sint Hubert	-0,06	0,86
Millingen aan de Rijn	0,01	3,32
Moerdijk	0,03	-1,12
Montferland	-0,01	0,81
Montfoort	-0,06	0,30
Mook en Middelaar	-0,14	2,34
Moordrecht	0,02	0,81
Muiden	-0,17	0,73
Naarden	-0,21	-0,09
Neder-Betuwe	0,05	0,35
Nederlek	0,00	1,06
Nederweert	0,02	0,53

Neerijnen	-0,03	-0,09
Niedorp	0,02	0,83
Nieuwegein	0,02	-0,49
Nieuwerkerk aan den IJssel	-0,01	0,87
Nieuwkoop	-0,09	0,56
Nieuw-Lekkerland	0,14	1,53
Nijefurd	0,03	0,10
Nijkerk	-0,05	0,20
Nijmegen	0,04	0,22
Noord-Beveland	-0,14	-0,07
Noordenveld	0,01	0,14
Noorder-Koggenland	0,00	2,20
Noordoostpolder	0,21	-0,24
Noordwijk	-0,19	-0,09
Noordwijkerhout	-0,10	0,14
Nuenen c.a.	-0,13	1,16
Nunspeet	-0,03	0,45
Nuth	0,01	1,29
Obdam	0,01	0,60
Oegstgeest	-0,16	1,23
Oirschot	-0,09	-0,46
Oisterwijk	-0,14	0,28
Oldebroek	0,01	0,69
Oldenzaal	0,04	0,17
Olst-Wijhe	0,03	0,65
Ommen	-0,02	-0,47
Onderbanken	0,08	4,16
Oosterhout	-0,02	-0,16
Oostflakkee	0,09	1,09
Ooststellingwerf	0,10	1,12
Oostzaan	-0,09	1,64
Opmeer	0,00	0,86
Opsterland	0,11	0,95
Oss	0,00	0,12
Oud-Beijerland	0,02	0,12
Oude IJsselstreek	0,02	0,74
Ouder-Amstel	-0,15	-0,83
Ouderkerk	0,01	0,57
Oudewater	-0,09	0,08
Overbetuwe	-0,02	0,92
Papendrecht	0,04	1,57
Pekela	0,32	1,92
Pijnacker-Nootdorp	-0,02	0,31
Purmerend	0,05	1,13
Putten	-0,05	0,28
Raalte	0,02	0,26
Reeuwijk	-0,16	0,28
Reiderland	0,31	1,40
Reimerswaal	0,22	0,50
Renkum	-0,11	0,72
Renswoude	0,01	-0,13
Reusel- De Mierden	-0,05	-0,01
Rheden	-0,05	0,62

Rhemen	-0,05	1,15
Ridderkerk	0,03	0,51
Rijnwaarden	0,06	2,03
Rijnwoude	-0,03	0,99
Rijssen-Holten	0,08	0,45
Rijswijk	-0,03	-0,45
Roerdalen	0,03	1,27
Roermond	0,07	-0,28
Roggel en Neer	0,04	0,42
Roosendaal	0,05	-0,07
Rotterdam	0,16	-0,73
Rozenburg	0,16	4,82
Rozendaal	-0,27	2,44
Rucphen	-0,03	0,55
Schagen	0,02	0,25
Scheemda	0,24	0,75
Schermer	-0,04	0,50
Scherpenzeel	-0,03	1,13
Schiedam	0,16	0,53
Schiermonnikoog	-0,31	-0,75
Schijndel	-0,10	0,25
Schinnen	0,03	2,60
Schoonhoven	0,02	1,45
Schouwen-Duiveland	-0,07	0,13
Sevenum	0,03	-0,04
s-Gravendeel	0,05	0,25
s-Gravenhage	0,03	-0,31
s-Hertogenbosch	-0,05	-0,32
Simpelveld	0,07	3,01
Sint-Anthonis	-0,03	-0,10
Sint-Michielsgestel	-0,11	1,71
Sint-Oedenrode	-0,08	0,10
Sittard-Geleen	0,08	-0,41
Skarsterlân	0,04	0,19
Sliedrecht	0,12	0,12
Slochteren	0,14	-0,11
Sluis	0,00	-0,19
Smallingerland	0,15	0,41
Sneek	0,14	0,41
Soest	-0,12	-0,28
Someren	-0,02	-0,08
Son en Breugel	-0,12	-0,59
Spijkenisse	0,14	1,41
Stadskanaal	0,20	1,34
Staphorst	0,08	0,07
Stede Broec	0,08	2,06
Steenbergen	0,02	0,23
Steenwijkerland	0,06	0,48
Stein	0,04	1,84
Strijen	0,02	0,27
Swalmen	0,09	1,32
Ten Boer	0,23	1,50
Ter Aar	-0,04	0,40
Terneuzen	0,23	-0,42

Terschelling	-0,19	-0,67
Texel	-0,16	-0,52
Teylingen	-0,11	0,30
Tholen	0,18	0,83
Thorn	-0,02	0,15
Tiel	0,05	0,22
Tilburg	0,02	-0,12
Tubbergen	0,06	-0,09
Twenterand	0,11	1,33
Tynaarlo	-0,01	0,65
Tytsjerksteradiel	0,11	1,39
Ubbergen	-0,09	0,72
Uden	-0,05	-0,18
Uitgeest	-0,03	1,52
Uithoorn	-0,08	0,17
Urk	0,36	1,19
Utrecht	0,05	-0,62
Utrechtse Heuvelrug	-0,15	0,60
Vaals	0,07	1,02
Valkenburg aan de Geul	-0,03	0,24
Valkenswaard	-0,08	0,05
Veendam	0,24	0,73
Veenendaal	0,01	0,18
Veere	-0,13	0,16
Veghel	-0,05	-0,28
Veldhoven	-0,07	0,02
Velsen	-0,02	-0,23
Venlo	0,10	-0,26
Venray	0,05	-0,25
Vianen	0,00	-0,28
Vlaardingen	0,09	1,42
Vlagtwedde	0,16	0,50
Vlieland	-0,27	-1,00
Vlissingen	0,11	0,05
Vlist	-0,06	0,21
Voerendaal	-0,01	2,63
Voorschoten	-0,14	2,23
Voorst	-0,07	0,04
Vught	-0,14	-0,05
Waalre	-0,16	1,92
Waalwijk	-0,03	-0,22
Waddinxveen	0,01	-0,07
Wageningen	0,04	0,24
Wassenaar	-0,31	-0,07
Waterland	-0,08	2,08
Weert	-0,01	0,02
Weesp	-0,06	-0,34
Werkendam	0,04	0,77
Wervershoof	0,01	-0,16
West Maas en Waal	-0,05	0,28
Wester-Koggenland	0,00	0,58
Westerveld	-0,09	0,45
Westervoort	0,07	5,04
Westland	-0,02	-0,17

Weststellingwerf	0,08	0,61
Westvoorne	-0,16	0,95
Wierden	0,02	0,79
Wieringen	0,06	1,49
Wieringermeer	0,15	-0,54
Wijchen	-0,03	0,77
Wijdmeren	-0,18	0,34
Wijk bij Duurstede	-0,03	1,04
Winschoten	0,21	0,03
Winsum	0,25	2,08
Winterswijk	0,03	-0,12
Woensdrecht	0,00	-0,27
Woerden	-0,05	-0,46
Wognum	0,03	0,58
Wormerland	-0,03	0,68
Woudenberg	-0,05	0,29
Woudrichem	-0,02	0,54
Wûnseradiel	0,13	0,10
Wymbritseradiel	0,04	0,59
Zaanstad	0,05	0,25
Zaltbommel	-0,05	-0,11
Zandvoort	-0,19	0,08
Zederik	0,02	0,15
Zeevang	-0,10	1,47
Zeewolde	0,04	-0,70
Zeist	-0,15	-0,24
Zevenaar	-0,01	0,42
Zevenhuizen-Moerkapelle	-0,04	-0,11
Zijpe	-0,08	0,01
Zoetermeer	0,05	0,40
Zoeterwoude	-0,08	-0,78
Zuidhorn	0,18	-0,11
Zundert	-0,05	-0,10
Zutphen	0,04	0,68
Zwartewaterland	0,14	0,08
Zwijndrecht	0,06	0,86
Zwolle	0,04	-0,30